

BONDGENOOT VAN JONGEREN

Onderzoek naar welke factoren bijdragen aan een effectieve inzet van jongerenwerkers bij het voorkomen en signaleren van veiligheidsvraagstukken op Rotterdamse middelbare scholen en waarom deze van invloed zijn.

Naam: **Chaimae Fadis**

Studentnummer: 624126

Datum: 03-08-2025

Begeleider: **Will Tiemeijer**

Woordaantal: 9194

Abstract

In grootstedelijke contexten zoals Rotterdam krijgen middelbare scholen te maken met complexe veiligheidsvraagstukken. Jongerenwerkers worden steeds vaker ingezet binnen het onderwijs om bij te dragen aan preventie en een veilig schoolklimaat. Deze scriptie onderzoekt welke factoren bijdragen aan de effectiviteit van jongerenwerkers bij het signaleren en voorkomen van veiligheidsproblematiek op Rotterdamse scholen. Op basis van zeventien diepte-interviews met jongerenwerkers wordt inzicht gegeven in hoe zij hun rol vormgeven, welke spanningen zij ervaren en onder welke voorwaarden zij effectief kunnen handelen. De analyse laat zien dat vertrouwen, aansluiting bij de leefwereld, methodisch en preventief werken, interprofessionele samenwerking en teamdiversiteit centraal staan. Jongerenwerkers fungeren als brugfiguren tussen jongeren en het schoolsysteem, waarbij relationele nabijheid én professionele distantie in balans moeten zijn. Structurele inbedding, heldere positionering en erkenning van hun rol zijn randvoorwaarden voor succes. De wetenschappelijke relevantie van dit onderzoek ligt in de concretisering van processen die in eerdere literatuur vaak abstract bleven. Door het expliciet maken van *hoe* vertrouwen wordt opgebouwd, *hoe* digitale signalering plaatsvindt en *hoe* jongerenwerkers hun dubbelrol beleven, draagt dit onderzoek bij aan het begrip van jongerenwerk in de schoolcontext en biedt het aanknopingspunten voor beleid en praktijk.

Kernwoorden: Jongerenwerkers; onderwijs; veiligheid; vertrouwensband; werkzame factoren

1.0 INLEIDING

In grootstedelijke contexten staat het voortgezet onderwijs voor complexe uitdagingen. Leerlingen groeien op in sociaal-economisch diverse omstandigheden, worden geconfronteerd met uiteenlopende culturele verwachtingspatronen en bewegen zich tussen meerdere normatieve kaders (El Hadioui, 2011). Tegelijkertijd worden scholen niet alleen geacht onderwijs te verzorgen, maar ook bij te dragen aan sociale vorming, het versterken van burgerschap en het voorkomen van uitval of ontsporing (Burns & Köster, 2016). In deze context worden externe professionals, zoals jongerenwerkers, steeds vaker ingezet om bij te dragen aan het creëren van een veilig en ondersteunend schoolklimaat. Deze inzet roept vragen op over de functie, positionering en effectiviteit van jongerenwerk binnen schoolorganisaties.

Jongerenwerk is een vorm van sociaal werk die zich richt op de ondersteuning van jongeren bij hun persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie. Jongerenwerkers zijn doorgaans actief in de leefwereld van jongeren, zowel fysiek (bijvoorbeeld op straat, in de wijk of op school) als digitaal (via sociale media) (Sonneveld, 2022). Hun werkwijze kenmerkt zich door laagdrempeligheid, vrijwillige deelname, en relationeel werken: het opbouwen van vertrouwen staat centraal. Het jongerenwerk kent geen vaste methodiek, maar hanteert doorgaans een multi-methodische benadering die bestaat uit individuele begeleiding, groepsgerichte activiteiten, en collectieve interventies (Cooper, 2018; Sonneveld, 2022). In toenemende mate worden jongerenwerkers ook betrokken bij preventieve interventies op school, gericht op signalering van spanningen en het versterken van sociale veiligheid (Rijnders, Manders & Metz, 2021).

Vanuit beleidsmatig perspectief wordt jongerenwerk binnen scholen vaak gepositioneerd als schakel tussen formele zorgstructuren en de leefwereld van jongeren. Jongerenwerkers zouden door hun nabijheid en informele benadering in staat zijn om signalen op te vangen die anders buiten beeld blijven. Onderzoek van Sonneveld (2022) laat zien dat jongeren die langdurig in contact staan met jongerenwerkers buiten school vaker positieve ontwikkeling doormaken op het gebied van zelfvertrouwen, sociale relaties en participatie. Bij Sonneveld (2022) gaat het vooral om jongerenwerk in de vrije tijdscontext (buitenschools) en in dit onderzoek wordt dit ook doorgetrokken naar de schoolcontext. Ook Rijnders et al. (2021) tonen aan dat jongerenwerkers kunnen bijdragen aan vroegsignalering en het versterken van het pedagogisch klimaat, mits aan randvoorwaarden zoals continuïteit, afstemming en zichtbaarheid wordt voldaan.

Toch is de positie van jongerenwerkers binnen het onderwijs niet vanzelfsprekend. Binnen een context van projectsubsidies, prestatie-eisen en schoollogica's worden zij geacht verschillende rollen tegelijk te vervullen: begeleider, signaleerder, brugfiguur, cultuurvertaler en vertrouwenspersoon. Vanuit een sociologisch perspectief kan deze hybride positie worden geïnterpreteerd als een vorm van street-level bureaucracy, een concept dat oorspronkelijk is ontwikkeld door Lipsky (1980) om de handelingsruimte van uitvoerende ambtenaren, zoals agenten, leraren en sociale dienstverleners, te analyseren. Hoewel jongerenwerkers formeel geen ambtenaren zijn, bevinden zij zich wel op een

vergelijkbare uitvoerende positie in het spanningsveld tussen beleid en praktijk. Zij moeten voortdurend balanceren tussen hun professionele waarden en de institutionele kaders waarin zij opereren. De spanning tussen nabijheid en professionaliteit, tussen informele ondersteuning en formele verantwoording, staat hierbij centraal (Banks, 1999).

Daarnaast is de inzet van jongerenwerkers niet los te zien van bredere maatschappelijke kaders. In haar analyse van jeugdinterventies in de Verenigde Staten waarschuwt Baldrige (2014) voor het gevaar van instrumentalisering van sociaal werk binnen neoliberale regimes. In plaats van structurele ongelijkheid aan te pakken, dreigen jongeren en hun gedrag gemedicaliseerd of geproblematiseerd te worden. In die context kan jongerenwerk gezien worden als een controle-instrument, waarbij relationele zorg en structurele kritiek onder druk komen te staan. Ook in Nederland wordt deze spanning zichtbaar wanneer jongerenwerkers vooral worden ingezet om bij te dragen aan beleidsdoelen zoals ‘veiligheid’, ‘zelfredzaamheid’ of ‘weerbaarheid’, zonder dat hun sociaal-pedagogische rol fundamenteel erkend of ingebed wordt (Rijnders et al., 2021).

Daarbij komt dat jongeren in grootstedelijke contexten zich vaak bewegen tussen straat- en schoolculturen die elkaar normatief kunnen uitsluiten. El Hadioui (2011) beschrijft hoe jongeren balanceren tussen loyaliteit aan groepsnormen, zelfbeheersing en prestatiegerichtheid, een proces dat tot fricties kan leiden. Jongerenwerkers, die vaak dicht bij de leefwereld van jongeren staan dan andere schoolprofessionals, kunnen in dit spanningsveld bemiddelend optreden. Of zij hierin effectief kunnen zijn, hangt echter sterk af van hun positionering binnen het schoolteam, de mate van institutioneel vertrouwen, en de ruimte die zij krijgen om te werken volgens eigen principes (Rumping et al., 2017). Daarom staat in dit onderzoek de volgende onderzoeksvraag centraal:

Welke factoren dragen bij aan een effectieve inzet van jongerenwerkers bij het signaleren en voorkomen van veiligheidsvraagstukken op Rotterdamse middelbare scholen, en waarom zijn deze van invloed?

Deze scriptie richt zich expliciet op Rotterdamse middelbare scholen. Rotterdam is kenmerkend voor een grootstedelijke context met duidelijke sociaaleconomische ongelijkheid, diversiteit en complexe jeugdproblematiek. Zo blijkt uit een recent onderzoek van de Rekenkamer Rotterdam (2022) dat het gemeentelijk jongerenwerk jaarlijks meer dan 20.000 jongeren bereikt, vaak in wijken met beperkte voorzieningen, maar de impact nog onvoldoende in beeld is gebracht. Tegelijkertijd valt uit wijkprofielen op dat er aanzienlijke verschillen bestaan in veiligheidsbeleving en segregatie binnen de stad (Lub & De Leeuw, 2015). Het is daarom juist interessant om te onderzoeken hoe deze jongerenwerkers opereren op scholen als het gaat om veiligheidsvraagstukken voorkomen en signaleren. Door Rotterdam als casus te kiezen, wordt onderzocht hoe jongerenwerkers strategisch kunnen werken in een context waarin kwetsbaarheid, diversiteit en institutionele lijnen elkaar snijden.

Dit onderzoek is maatschappelijke relevant, omdat het direct aansluit bij actuele zorgen over veiligheid, sociale spanningen en gelijke kansen in het voortgezet onderwijs. In veel stedelijke contexten worden jongerenwerkers steeds vaker ingezet om signalen op te vangen, spanningen te voorkomen en jongeren laagdrempelig te ondersteunen, maar hun rol binnen scholen is nog onvoldoende onderbouwd.

Door te onderzoeken onder welke voorwaarden jongerenwerkers effectief kunnen bijdragen aan het signaleren en voorkomen van veiligheidsvraagstukken, biedt dit onderzoek handvatten voor beleid en praktijk. Dit is van belang voor scholen, gemeenten en welzijnsorganisaties die streven naar een veiliger schoolklimaat, waarin jongeren zich niet alleen gezien en gesteund voelen, maar ook structureel betere ontwikkelkansen krijgen binnen de samenleving (Rumping et al., 2017; Sonneveld, 2022)

De wetenschappelijke relevantie van dit onderzoek ligt in de bijdrage aan het inzicht in hoe jongerenwerkers opereren binnen de context van het voortgezet onderwijs en welke factoren hun effectiviteit beïnvloeden. Hoewel de inzet van jongerenwerkers op scholen in de praktijk toeneemt, is er in de literatuur nog relatief weinig bekend over de mechanismen die deze inzet succesvol maken en over de structurele condities die dat mogelijk maken. Bestaand onderzoek richt zich met name op de algemene meerwaarde van jongerenwerk in de leefwereld van jongeren (Sonneveld, 2022; Cooper, 2018), terwijl slechts beperkt wordt ingezoomd op hun rol binnen onderwijsinstellingen. Eerdere studies, zoals die van Rijnders et al. (2021) en Rumping et al. (2017), bespreken weliswaar de inzet van jongerenwerkers in schoolcontexten en de spanningen tussen pedagogische autonomie en beleidsmatige sturing (Banks, 1999; Baldridge, 2014), maar laten veelal onbenoemd welke factoren bijdragen aan hun effectiviteit bij het signaleren en voorkomen van veiligheidsvraagstukken. Dit onderzoek levert daarom een verdiepende bijdrage door vanuit de praktijkervaringen van jongerenwerkers te verkennen welke condities en werkzame elementen bepalend zijn voor hun rol in het bevorderen van veiligheid op middelbare scholen.

Door jongerenwerkers te bestuderen als *street-level* professionals in een complexe, geïstitutionaliseerde context, draagt dit onderzoek bij aan theorievorming rond interprofessionele samenwerking, culturele fricties en sociale interventies op school. Zo vult het onderzoek een verdieping in de literatuur en slaat het een brug tussen beleidspraktijk en sociologische analyse.

2.0 THEORETISCH KADER

Om de rol van jongerenwerkers bij het signaleren en voorkomen van veiligheidsproblemen op scholen te begrijpen, wordt in dit onderzoek een theoretisch kader gehanteerd. Dit kader biedt inzicht in relevante concepten en de samenwerking tussen scholen en jongerenwerk. Daarnaast worden theorieën besproken om te verklaren hoe jongerenwerkers kunnen bijdragen aan een veilig schoolklimaat. Door deze theoretische invalshoeken te combineren, ontstaat een stevige basis voor de verdere analyse van de onderzoeksresultaten.

2.1 INTERPROFESSIONELE SAMENWERKING

Interprofessionele samenwerking wordt in de literatuur breed erkend als een essentiële voorwaarde voor de effectiviteit van jongerenwerk binnen schoolcontexten. Bronstein (2003) stelt dat samenwerking tussen professionals zoals jongerenwerkers, leraren en maatschappelijk werkers noodzakelijk is om gezamenlijke doelstellingen te behalen. Wanneer deze professionals samenwerken met een gemeenschappelijk doel, zoals het bevorderen van de persoonlijke ontwikkeling en het welzijn van jongeren, versterkt dit hun impact.

Ook meer recent onderzoek bevestigt het belang van samenwerking. Rijnders et al. (2021) laten zien dat jongerenwerkers binnen het voortgezet onderwijs effectiever zijn wanneer er duidelijke afspraken zijn over hun rol en wanneer zij actief betrokken worden binnen het schoolteam. De aanwezigheid van structurele overlegmomenten en gezamenlijke doelen vergemakkelijkt niet alleen de uitwisseling van signalen, maar zorgt er ook voor dat jongerenwerkers daadwerkelijk kunnen bijdragen aan een duurzaam pedagogisch klimaat. Een recente studie van Van Dijk et al. (2023) toont aan dat de aanwezigheid van jongerenwerkers op scholen kan bijdragen aan een betere samenwerking met andere professionals, mits er sprake is van heldere positionering en voldoende structurele inbedding. In deze scriptie wordt onderzocht hoe jongerenwerkers interprofessionele samenwerking ervaren binnen Rotterdamse scholen, en welke voorwaarden volgens hen bepalend zijn voor een succesvolle samenwerking met onderwijsprofessionals en andere ketenpartners.

2.2 VERTROUWEN ALS SLEUTEL

Een mechanisme dat de effectieve inzet van het jongerenwerk kan verklaren is de hoge mate van het vertrouwen dat jongerenwerkers genieten van zowel jongeren als collega-professionals. In samenwerking met docenten, zorgcoördinatoren en schoolleiding vormt vertrouwen een sleutelcomponent. Zonder vertrouwen in elkaars expertise, integriteit en intenties blijft samenwerking oppervlakkig of fragmentarisch (Rijnders et al., 2021). In het geval van jongerenwerkers, die vaak een informele en relationele stijl hanteren, is vertrouwen van docenten en schoolleiding essentieel om signalen serieus genomen te krijgen en structureel betrokken te blijven. Tegelijkertijd kan gebrek aan

vertrouwen of onduidelijkheid over rolverdeling leiden tot fricties of uitsluiting.

Daarnaast stelt Azough (2017) dat wederzijds vertrouwen tussen professionals en jongeren de werkrelatie versterkt. Dit vertrouwen is van bijzonder belang gezien de gevoeligheid van de situaties waarmee jongeren te maken hebben. Het creëert ruimte voor gezamenlijke besluitvorming en versterkt de veiligheid van de interactie. Tonkens (2008) benadrukt dat vertrouwen een fundamentele voorwaarde is voor samenwerking in domeinen waarin sprake is van kwetsbaarheid en machtsverschillen. Wanneer jongerenwerkers als betrouwbare figuren worden gezien, vergroot dit de kans dat jongeren eerder risicogedrag bespreken, waardoor preventieve interventies effectiever worden (Azough, 2017; Tonkens, 2008). In deze scriptie wordt daarom onderzocht hoe jongerenwerkers relationele nabijheid en vertrouwen inzetten binnen schoolcontexten, en welke voorwaarden bijdragen aan effectieve samenwerking met jongeren en collega-professionals.

2.3 DE KLOOF TUSSEN STRAATCULTUUR EN SCHOOLCULTUUR

Een andere belangrijke factor die te vinden is in de literatuur bij het begrijpen van de belevingswereld van jongeren is het erkennen van de spanningen tussen straatcultuur en schoolcultuur. El Hadioui (2011) bespreekt hoe deze twee werelden vaak moeilijk te verenigen zijn voor jongeren uit wijken met sociaaleconomische uitdagingen. Straatcultuur, die wordt gekenmerkt door een informele en vaak opstandige houding ten opzichte van autoriteit en maatschappelijke normen, kan botsen met de formele structuren en verwachtingen van het schoolsysteem. Dit leidt vaak tot gevoelens van uitsluiting en weerstand tegen schoolse verplichtingen, omdat jongeren de waarden en normen van de straatcultuur als authentieker ervaren. De schoolcultuur daarentegen kan als afstandelijk en irrelevant aanvoelen, wat het voor jongeren moeilijk maakt om zich te identificeren met het schoolsysteem (El Hadioui, 2011). Dit heeft directe invloed op hun motivatie en succes op school. Hier ligt wellicht een belangrijke rol voor jongerenwerkers: zij kunnen door hun informele benadering de kloof tussen straatcultuur en schoolcultuur helpen overbruggen en bijdragen aan een positieve schoolervaring.

Om hierop in te spelen, zetten jongerenwerkers in op preventieve strategieën die de kloof tussen straatcultuur en schoolcultuur helpen dichten. Dit gebeurt onder andere door het aanbieden van mentorprogramma's, conflictbemiddeling en weerbaarheidstrainingen. Volgens Sarti et al. (2019) en De Baat et al. (2014) dragen deze interventies bij aan het verminderen van schooluitval en het voorkomen van escalaties tussen leerlingen. Jongerenwerkers fungeren als brugfiguren, die jongeren helpen navigeren tussen de verschillende verwachtingen in hun leefwereld en op school.

2.4 NABIJHEID EN PROFESSIONELE POSITIONERING

Een ander relevant concept binnen jongerenwerk is nabijheid. Dit verwijst naar de fysieke, sociale en emotionele aanwezigheid van de professional in het dagelijks leven van jongeren en wordt beschouwd als een kernkwaliteit van effectief sociaal werk (Veldboer et al., 2022). In het jongerenwerk betekent dit

dat professionals zich op een toegankelijke en betrokken manier begeven in de leefwereld van jongeren. Volgens het *Lexicon Nabijheid en Sociaal Werk* zijn verschillende vormen van nabijheid te onderscheiden: sociaal, professioneel, geografisch en institutioneel (Veldboer et al., 2022). Deze vormen vragen om voortdurende afstemming: jongerenwerkers moeten voldoende nabij zijn om vertrouwen op te bouwen en signalen op te vangen, maar ook professioneel genoeg blijven om grenzen te bewaken en doelgericht te handelen.

De relationele nabijheid speelt hierin ook een cruciale rol: het opbouwen van vrijwillige, gelijkwaardige en op vertrouwen gebaseerde relaties stelt jongerenwerkers in staat om daadwerkelijk door te dringen in de leefwereld van jongeren (Sonneveld, 2022). Dit vergroot de kans dat zij signalen opvangen die voor andere professionals verborgen blijven. De balans tussen nabijheid en professionele distantie is daarmee een belangrijk aandachtspunt in het werken met jongeren, zeker in contexten waar sprake is van kwetsbaarheid, machtsverschillen of spanningen tussen systeem- en leefwereld.

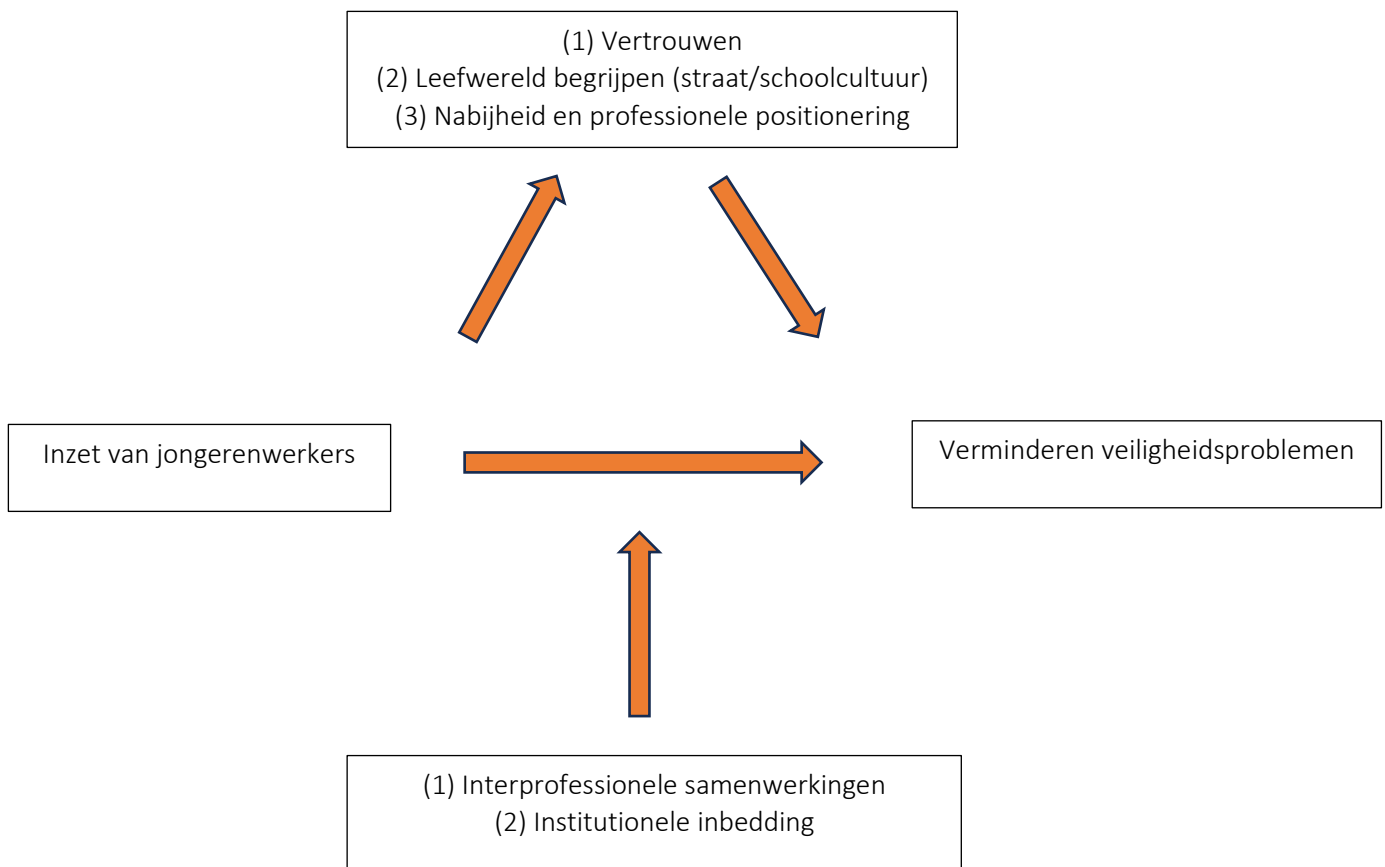
Tegelijkertijd wordt deze relationele nabijheid onder druk gezet door beleidslogica die nadruk legt op meetbare uitkomsten, prestaties en verantwoording (De St Croix, 2017). In plaats van ruimte te geven aan de complexiteit en openheid van jongerenwerk, dreigen meetmodellen juist de waarde van nabijheid te ondermijnen. Zoals recent onderzoek van De St Croix (2017) laat zien, worden jongerenwerkers in toenemende mate geacht om hun handelen meetbaar te maken, terwijl juist de kracht van jongerenwerk schuilt in het relationele proces, iets dat zich niet eenvoudig laat vangen in cijfers of vooraf gedefinieerde doelen (De St Croix, 2017). Dit vraagt om vormen van verantwoording die niet alleen top-down zijn, maar aansluiten bij de ervaringen van jongerenwerkers en het werk van professionals van onderop.

2.5 JONGERENWERKERS ALS STREET-LEVEL BUREAUCRATS

De hybride rol van jongerenwerkers kan worden geduid met het concept 'street-level bureaucracy' van Lipsky (1980), die uitvoerende professionals beschrijft die met beperkte middelen opereren in een spanningsveld tussen beleidskaders en dagelijkse realiteit. Hoewel Lipsky (1980) zich primair richt op klassieke ambtenaren zoals agenten of leraren, laat het jongerenwerk vergelijkbare dynamieken zien. Jongerenwerkers bevinden zich in een uitvoerende rol met veel autonomie, maar weinig structurele inbedding. Binnen scholen worden zij vaak gefinancierd via tijdelijke projecten of subsidies, waardoor hun positie kwetsbaar is. Zij worden geacht meerdere rollen tegelijk te vervullen: begeleider, signalerende professional, brugfiguur en vertrouwenspersoon. Tegelijkertijd moeten zij verantwoording afleggen aan meerdere partijen: de jongerenwerkorganisatie, de gemeente én de school. De mate waarin jongerenwerkers effectief kunnen opereren, wordt dan ook mede bepaald door hun institutionele inbedding, zichtbaarheid binnen het team, en het vertrouwen dat zij genieten van andere professionals. In de volgende hoofdstukken wordt onderzocht hoe deze theoretische thema's terugkomen in de praktijkervaringen van jongerenwerkers in het voortgezet onderwijs in Rotterdam.

Tegelijkertijd blijft er op een aantal punten nog onduidelijkheid bestaan. Eerder onderzoek benadrukt bijvoorbeeld het belang van vertrouwen, het verbinden van systeem- en leefwereld en duurzame samenwerking als kernelementen voor effectieve inzet van jongerenwerkers (Rijnders et al. 2021; Rumping, 2017; Sonneveld, 2022). Deze elementen bieden een analytisch startpunt voor het verkennen van onderliggende mechanismen en contextfactoren die bijdragen aan effectiviteit, zie figuur 1: conceptueel model. Tegelijkertijd laat dit onderzoek ruimte voor het inductief ontdekken van nieuwe werkzame elementen op basis van de praktijkervaringen van jongerenwerkers. Deze concepten vormen dan ook de basis voor de ontwikkeling van de topiclijst en geven richting aan de thematische analyse van de interviews.

Figuur 1: Conceptueel model

3.0 METHODE

In dit onderzoek is gekozen voor kwalitatief onderzoek via diepte-interviews om inzicht te krijgen in de factoren die bijdragen aan een effectieve inzet van jongerenwerkers bij het voorkomen en signaleren van veiligheidsvraagstukken op middelbare scholen in Rotterdam, en waarom deze van invloed zijn. Kwalitatief onderzoek is geschikt om sociale processen en complexe interacties binnen contexten als scholen te verkennen (Bryman, 2008). Deze methode stelt ons in staat om de complexiteit van het jongerenwerk te begrijpen en de effectiviteit ervan in de praktijk te onderzoeken. Diepte-interviews zijn geschikt voor het verkrijgen van gedetailleerde, persoonlijke informatie die verder gaat dan oppervlakkige antwoorden (Babbie, 2020; Baarda & Van der Hulst, 2017). Volgens Kvale en Brinkmann (2009) biedt het gebruik van interviews de mogelijkheid om diep in de belevingswereld van de deelnemers te duiken, wat essentieel is voor het begrijpen van de dynamiek binnen het jongerenwerk.

De selectie van deelnemers heeft zorgvuldig plaatsgevonden. De respondenten zijn geselecteerd via een combinatie van gerichte steekproef (*purposive sampling*) en sneeuwbalmethode (*snowball sampling*) (Atkinson & Flint, 2004). In totaal zijn zeventien jongerenwerkers geïnterviewd (11 mannen en 6 vrouwen). Zij zijn gekozen omdat zij als professionals dagelijks werken met jongeren en nauw betrokken zijn bij preventieve veiligheidsmaatregelen op en rondom scholen.

Om voldoende variatie in de antwoorden te waarborgen, is bij de selectie gelet op verschillende kenmerken. Zo zijn de deelnemers tussen de 20 en 39 jaar oud, en werkzaam in verschillende delen van Rotterdam: vijf jongerenwerkers zijn actief in Rotterdam-Zuid, vier in Noord, vier in West en vier in Oost. Ook is er geselecteerd op diversiteit in persoonlijke achtergronden, ervaring en type werkgebied (zoals scholen in kwetsbare wijken versus gemengde of meer welvarende buurten) en man-vrouwverhouding. Deze spreiding draagt bij aan een gevarieerde steekproef, wat belangrijk is voor het verkrijgen van brede en genuanceerde inzichten in de samenwerking tussen jongerenwerk en schoolveiligheid (Babbie, 2020; Baarda & Van der Hulst, 2017).

De respondenten zijn geworven via sociale media (7 respondenten), het netwerk van de onderzoeker (1 respondent) en via gerichte benadering van organisaties die jongerenwerk op scholen uitvoeren (9 respondenten). In lijn met de richtlijnen voor ethisch onderzoek zijn persoonlijke gegevens zoals naam, leeftijd en organisatie niet opgenomen in de rapportage, om de anonimiteit van de deelnemers te beschermen. Hennink et al. (2020) benadrukken dat het selecteren van relevante en geïnformeerde deelnemers essentieel is voor het verkrijgen van bruikbare data en deze steekproef voldoet aan die voorwaarde.

3.1 ONDERZOEKSOPZET

Voor de interviews is een semigestructureerde topicijst ontwikkeld. De topicijst is opgesteld op basis van de *sensitizing concepts* uit het theoretisch kader, zoals vertrouwen, samenwerking, aansluiting bij

de leefwereld en methodisch werken. Dit houdt in dat er vooraf bepaalde thema's en vragen zijn, maar dat er ook ruimte is voor de interviewer om door te vragen en nieuwe thema's te verkennen die tijdens het gesprek opkomen. De topiclijst is ontworpen om diepgaande en rijke data te verkrijgen over de ervaringen van de deelnemers. Interviewvragen gaan bijvoorbeeld over ervaringen met samenwerking, barrières die ervaren worden, de impact op jongeren en mogelijke verbeteringen in de samenwerking. Deze benadering maakt het mogelijk om een gedetailleerd en genuanceerd beeld te krijgen van de ervaringen van de deelnemers (DiCicco-Bloom & Crabtree, 2006).

De interviews zijn één-op-één afgenomen op een neutrale, rustige locatie, zoals een school of jongerenhub. Elk interview duurde ongeveer 45 tot 60 minuten en werd opgenomen met toestemming van de deelnemers (Babbie, 2020; Baarda & Van der Hulst, 2017). De opnames zijn daarna getranscribeerd voor verdere analyse. Volgens Patton (2002) is het van cruciaal belang dat de interviews in een vertrouwde en rustige omgeving plaatsvinden, zodat de deelnemers zich op hun gemak voelen en openhartig kunnen spreken.

Wat betreft ethische overwegingen zijn er verschillende maatregelen genomen om de privacy en het welzijn van de deelnemers te waarborgen. Alle deelnemers zijn vooraf geïnformeerd over het doel van het onderzoek, de vertrouwelijkheid van hun antwoorden en hun recht om op elk moment te stoppen met deelname. Daarnaast wordt anonimiteit gegarandeerd door namen en andere identificerende gegevens niet op te nemen in het onderzoek. Deelname is volledig vrijwillig en deelnemers konden op elk moment hun deelname beëindigen zonder gevolgen. Deze maatregelen zijn in lijn met de ethische richtlijnen zoals uiteengezet door Israel en Hay (2006).

Om de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek te versterken, zijn verschillende strategieën toegepast. Tijdens de interviews is gebruikgemaakt van een semigestructureerde topiclijst om systematisch dezelfde thema's bij alle respondenten aan bod te laten komen. Dit verhoogt de consistentie van de dataverzameling. Daarnaast zijn de interviews zorgvuldig getranscribeerd, geanonimiseerd en zijn voor alle transcripten dezelfde coderingsschema gebruikt.

Verder is er gestreefd naar variatie in de steekproef door jongerenwerkers uit verschillende werkgebieden en met verschillende jaren werkervaring te selecteren. Ook is gekeken naar geslacht, culturele achtergrond en type schoolcontext. Dit draagt bij aan een brede en genuanceerde weergave van de praktijk, wat de validiteit van de bevindingen versterkt.

Ten slotte is tijdens de analyse gewerkt met een systematische aanpak waarbij thema's en patronen zijn gecodeerd op basis van de codeerschema, wat zorgt voor transparantie en traceerbaarheid in de onderzoeksresultaten.

3.2 DATA-ANALYSE

Na de dataverzameling zijn de data geanalyseerd met behulp van thematische analyse, zoals beschreven door Braun en Clarke (2006). De analyse werd uitgevoerd op basis van een thematische codeboom (zie bijlage 2), waarin de volgende hoofdthema's werden onderscheiden: vertrouwen en binding, aansluiting bij leefwereld, methodisch werken, samenwerking en positionering, en gendersensitiviteit en teamdiversiteit. Daarnaast is tijdens het analyseren deels gebruikgemaakt van principes uit de *grounded theory* methodologie (Glaser & Strauss, 1967; Glaser, 1965, 1992), waarbij thema's iteratief en op basis van vergelijking tussen data zijn ontwikkeld. Dit proces omvatte het transcriberen van de interviews, het systematisch coderen van de gegevens en het identificeren van terugkerende thema's. De analyse is uitgevoerd met behulp van het softwareprogramma *ATLAS.ti*, waarmee het mogelijk was om de data op een transparante en gestructureerde wijze te verwerken.

Het codeerproces bestond uit meerdere fasen. In de eerste fase is open codering toegepast: hierbij zijn codes rechtstreeks ontleend aan de data, zonder vooraf vaststaande categorieën, om zo recht te doen aan de perspectieven van de respondenten. Vervolgens zijn in een tweede fase de codes gegroepeerd in bredere categorieën en thema's, waarbij zowel concepten uit de literatuur als nieuwe inzichten uit het veld zijn geïntegreerd. Er is dus gebruikgemaakt van een combinatie van inductieve en deductieve benadering (Fereday & Muir-Cochrane, 2006).

Om de betrouwbaarheid en validiteit van dit onderzoek te waarborgen, is er zorgvuldig gelet op de systematiek en transparantie van de onderzoeksopzet. In lijn met het concept *trustworthiness* van Lincoln en Guba (1985) is er gestreefd naar een kwalitatief stevig fundament door systematisch en transparant te werken. Dit betekent dat de dataverzameling en -analyse op consistente wijze zijn uitgevoerd, zodat de resultaten niet afhankelijk zijn van toevallige omstandigheden (Babbie, 2020).

Een eerste manier waarop aan validiteit is gewerkt, is door het opzetten van een gevarieerde steekproef. De respondenten zijn bewust geselecteerd op relevante verschillen, zoals geslacht, culturele achtergrond, werkervaring en type schoolcontext. Hierdoor konden diverse perspectieven worden meegenomen, wat bijdraagt aan de inhoudelijke validiteit: de uitkomsten geven een breed en realistisch beeld van de praktijk van jongerenwerk in Rotterdamse scholen.

Daarnaast is gebruikgemaakt van een semigestructureerde topiclijst, gebaseerd op bestaande literatuur en vooraf opgestelde onderzoeksthema's. Deze lijst garandeerde dat alle interviews dezelfde kernonderwerpen bespraken (zoals vertrouwensopbouw, samenwerking met school, methodisch handelen), wat de betrouwbaarheid versterkte. Tegelijkertijd bood de opzet ruimte voor verdieping en flexibiliteit, zodat ook onverwachte of aanvullende inzichten van de respondenten konden worden meegenomen.

Tijdens het analyseproces is bovendien voortdurend kritisch gereflecteerd, onder andere door memo's en reflectieve notities in *ATLAS.ti*. Hiermee is geprobeerd om subjectiviteit te beperken en de interpretatie van de data zo transparant mogelijk te maken (Baarda & Van der Hulst, 2017). Operationele

definities van kernbegrippen zijn vooraf duidelijk omschreven, zodat de coderingsfase eenduidig en herleidbaar verliep.

Tot slot zijn er meerdere momenten van herijking ingebouwd. Na de eerste interviews is de topiclijst licht aangepast om beter aan te sluiten op de praktijktaal van de jongerenwerkers. Alle interviews zijn volledig getranscribeerd en systematisch gecodeerd. Door deze werkwijze is de kans op toevallige of selectieve interpretatie geminimaliseerd en is de consistentie van het onderzoeksproces versterkt.

Door deze combinatie van doordachte steekproefsamenstelling, semigestructureerde dataverzameling, transparante analyse en voortdurende reflectie, is gestreefd naar een kwalitatief hoogwaardig en geloofwaardig onderzoeksresultaat.

Al met al biedt deze kwalitatieve onderzoeksmethode via diepte-interviews een gedetailleerd en genuanceerd inzicht in de factoren die kunnen bijdragen aan een effectieve inzet van jongerenwerkers bij het voorkomen en signaleren van veiligheidsvraagstukken op middelbare scholen in Rotterdam. Door gebruik te maken van semigestructureerde interviews, ethische richtlijnen en een zorgvuldig uitgewerkt analyseproces wordt een solide basis gelegd voor het verkrijgen van betrouwbare en valide gegevens die het beleid en de praktijk kunnen informeren.

4.0 RESULTATEN

In dit hoofdstuk worden de bevindingen gepresenteerd van het kwalitatieve onderzoek naar de werkende factoren van jongerenwerkers bij het signaleren en voorkomen van veiligheidsproblemen op middelbare scholen in Rotterdam. De resultaten zijn gebaseerd op zeventien diepte-interviews met jongerenwerkers en zijn geanalyseerd via thematische codering in *ATLAS.ti*. Deze analyse biedt inzicht in hoe jongerenwerkers zich positioneren binnen het schoolsysteem, hoe zij verbinding maken met jongeren, en welke vormen van samenwerking zij aangaan met scholen, gemeenten en ketenpartners zoals politie, wijkteams en ouders.

4.1 VERTROUWEN EN BINDING ALS FUNDAMENT

Vertrouwen vormt het fundament van effectief jongerenwerk binnen scholen. Jongerenwerkers geven unaniem aan dat het creëren van een vertrouwensband essentieel is om überhaupt in gesprek te komen met jongeren. Deze vertrouwensrelatie ontstaat niet vanzelf, maar wordt opgebouwd door consistent aanwezig te zijn, belangstelling te tonen en jongeren serieus te nemen. In veel gevallen positioneert de jongerenwerker zich als een informele figuur, zoals een grote broer of zus, die niet oordeelt maar begeleidt. Een jongerenwerker beschreef dit aan de hand van een voorbeeld:

“Ik zag jou net voetballen. Je bent wel echt een goede voetballer. Voetbal je ergens? En zo kom je langs. Volg me op Snapchat. Dan heb je die aansluiting gemaakt. En dan ga je werken aan die binding.” (Respondent 1).

Een andere jongerenwerker zei ook: ‘*Met een bal ga ik wel eens de deur uit. En dat gebruik ik dan als middel om het contact te leggen met jongeren*’ (Respondent 7). Deze informele, speelse aanpak is strategisch. Jongerenwerkers maken gebruik van sport, spel of sociale media om op natuurlijke wijze contact te leggen. Respondent 2 benoemt dat “*Jongeren eerder praten wanneer ze in beweging zijn*”, bijvoorbeeld tijdens een potje FIFA of basketbal.

Jongerenwerkers benadrukken dat het opbouwen van verbinding en vertrouwen met jongeren tijd kost en vraagt om herhaling en gerichte aandacht. Het proces verloopt stap voor stap en vergt investering vanuit de professional. Zoals één van hen beschrijft: “*Het is niet zo dat je de eerste dag gelijk perfect contact kan leggen. Maar je investeert tijd. Je begint misschien met een groet. Je begroet ze op afstand. De tweede keer kom je wat dichterbij. De derde keer denk je, wat zijn jullie aan het doen? En dan probeer je te zoeken naar raakvlakken.*” (Respondent 3).

Jongerenwerkers vervullen vaak een bijzondere rol in het leven van jongeren, eentje die verder gaat dan begeleiding of ondersteuning. Ze positioneren zich niet als autoritaire figuren, maar juist als iemand die naast de jongere staat. Zoals een jongerenwerker het verwoordt: “*Het is eigenlijk een soort van broerbroertje-level.*” (Respondent 8). In plaats van streng toe te zien of te straffen, proberen zij een

vertrouwensband op te bouwen door er op een gelijkwaardige manier te zijn. *"Wij komen daar niet om streng te zijn of iets. Wij komen bijna als een extra broeder voor hem. Een soort van broerrollen nemen wij over."* (Respondent 11).

Deze informele, betrokken benadering helpt jongeren zich gezien en begrepen te voelen, iets wat in meer formele *settings*, zoals school vaak ontbreekt. Volgens Azough (2017) en Veldboer et al. (2022) is deze vorm van nabijheid essentieel voor het ontwikkelen van werkrelaties waarin jongeren zich durven openstellen. Juist in contexten van wantrouwen, trauma of straatcodes, kan een betrouwbare professional het verschil maken. Dat jongeren hun problemen eerder bespreken met een jongerenwerker dan met een docent, onderstreept het belang van deze vertrouwensband. Een jongerenwerker onderstreept dit: *"Soms hebben ze al jarenlang niemand gehad die vroeg: hoe gaat het echt met je? Dan is het logisch dat ze dichtklappen in een klas."* (Respondent 4).

Ook geven jongerenwerkers aan dat jongeren zelf benadrukken hoe belangrijk vertrouwen voor hen is. Een van de jongeren die begeleid wordt door een jongerenwerker zei: *"Hij vertelde mij: 'Bij de jongerenwerker durf ik gewoon eerlijk te zijn. Omdat ik weet: die oordeelt niet en die blijft naast me staan, ook als ik fouten maak.'" Een ander voegde toe: "Hij luistert echt, weet je. Niet zoals een leraar die meteen zegt: dat mag niet. Hij vraagt eerst: waarom deed je dat dan?"* (Respondent 9)

Jongerenwerkers wijzen daarnaast op het belang van zichtbare resultaten bij het opbouwen van vertrouwen. Wanneer jongeren worden geholpen met bijvoorbeeld inschrijvingen, sportactiviteiten of het aanvragen van fondsen, delen zij hun positieve ervaringen met anderen. Dit vergroot het bereik en versterkt het vertrouwen in het jongerenwerk. Zoals één van de jongerenwerkers verwoordt: *"Dat zingt rond in de wijk. Jongeren weten dan: daar moet je zijn. En dan benaderen zij ons."* (Respondent 5). Een andere jongerenwerker onderstreept het belang van het nakomen van beloften: *"Vertrouwen komt met daden. Als jij iets belooft en je maakt het waar, dan komen ze vanzelf terug."* (Respondent 6).

Vertrouwen is dus zowel relationeel als functioneel. Het is een gevolg van menselijke nabijheid én concrete hulp. Deze combinatie maakt jongerenwerk uniek in zijn positie tussen jongere en systeem. Jongerenwerkers geven allemaal aan dat het creëren van een vertrouwensband essentieel is om überhaupt in gesprek te komen met jongeren.

Veel jongeren ervaren wantrouwen richting het systeem, wat het voor hen moeilijk maakt om anderen snel te vertrouwen. Jongerenwerkers kunnen hierin een verschil maken door geduldig en zorgvuldig een relatie op te bouwen. Niet alleen door er te zijn, maar vooral door hun inzet en daden te laten zien dat ze er echt voor de jongeren zijn. Jongeren benadrukken dat dit soort relaties lastig te ontwikkelen zijn met docenten, omdat die in hun ogen vaak snel oordelen of straffen. Jongerenwerkers daarentegen luisteren, begeleiden en nemen jongeren serieus. Ze begrijpen hoe ze om moeten gaan met jongeren die een moeilijke achtergrond hebben, en geven zelf ook aan dat dit werk niet voor iedereen geschikt is.

4.2 AANSLUITEN BIJ DE LEEFWERELD VAN JONGEREN

Een tweede belangrijk thema is het aansluiten bij de leefwereld van jongeren. Jongerenwerkers slagen erin zich in te leven in de dagelijkse context van jongeren en hanteren communicatievormen die aansluiten bij hun taal, cultuur en gedragscodes. Zoals een jongerenwerker dat treffend samenvat: *“Wij waren hun, snap je? Dus ik weet wat ze voelen. Ik begrijp hoe ze bewegen.”* (Respondent 12).

Deze herkenning is essentieel, omdat jongeren vaak moeite hebben om zich aan te passen aan de formele en gestandaardiseerde schoolstructuren. De taal die op school wordt gesproken, de gedragsverwachtingen en de normatieve kaders botsen vaak met de informele logica van de straat, waarin andere waarden gelden. Zoals een jongerenwerker verwoordde: *“Op straat moet je sterk zijn, anders loop je over. Maar op school vinden ze dat brutaal.”* (Respondent 14). Dit citaat illustreert het spanningsveld waarin jongeren voortdurend balanceren. De school vraagt om gehoorzaamheid en zelfbeheersing, terwijl de straat draait om zelfbescherming en reputatie.

Dit maakt dat jongeren zich vaak onbegrepen voelen op school, wat de motivatie en het schoolwelzijn onder druk zet. Zoals El Hadioui (2011) beschrijft, ontstaat er een spanning wanneer jongeren zich meer thuis voelen in de informele logica van de straat, waarin wederzijds respect en reputatie belangrijker zijn dan hiërarchie en abstracte regels. Jongerenwerkers, die zich flexibel opstellen en ook zelf uit de wijk komen of de taal van jongeren spreken, kunnen deze kloof overbruggen. Een jongerenwerker licht toe: *“Wij begrijpen die codes. Straattaal, blik, emoji's. Wij zijn niet bang om daarin mee te gaan.”* (Respondent 15).

Het digitaal en online aanwezig zijn is daar een onderdeel van. Een jongerenwerker benoemt dat veel jongeren hen benaderen via Instagram of Snapchat, juist omdat dit medium laagdrempeliger aanvoelt dan een *face-to-face* gesprek op school. Jongerenwerkers maken gebruik van deze kanalen om jongeren te volgen, signalen op te pikken en contact warm te houden. Zoals een jongerenwerker zegt:

“We zijn ook online jongerenwerkers. Op Insta zie je soms veel meer dan in een gesprek.” (Respondent 14). Een andere jongerenwerker merkt ook op: *“Soms zie je op socials een foto of een quote waarvan je denkt: hé, hier speelt wat. En dan ga je daar later op in.”* (Respondent 12).

Ook in het fysieke schoolgebouw tonen jongerenwerkers zich laagdrempelig. In de pauzes lopen ze tussen de leerlingen, voeren luchtige gesprekken en observeren groepsdynamieken. Zo kunnen ze tijdig interveniëren bij spanningen of pestgedrag. Zoals een jongerenwerker aangeeft: *“We doen geen surveillancedienst zoals een conciërge, we praten gewoon. En dan hoor je vanzelf wat er speelt. En velen kennen ons al uit de wijk. Dus het heeft een voordeel dat we ook op straat actief zijn en ze dan weer op school zien.”* (Respondent 9).

4.3 METHODISCH WERKEN EN PREVENTIE

Hoewel jongerenwerk in de publieke opinie soms wordt gezien als vrijblijvend of informeel, laat dit onderzoek zien dat er degelijk methodisch wordt gewerkt. Jongerenwerkers hanteren gestructureerde

aanpakken zoals ABCD (Aansluiten, Binden, Confronteren, Doorverwijzen) en PBS (*Positive Behavior Support*). Een jongerenwerker legt uit: *“A is aansluiting zoeken. Dat kan weken duren. B is binding creëren. Pas dan kan je bij C komen: confronteren. En als dat goed zit, kun je pas doorverwijzen of doelen stellen.”* (Respondent 1). Deze methodieken maken duidelijk dat jongerenwerk niet gaat om alleen maar ‘leuke dingen doen’. Het is een proces waarin pedagogische principes worden gecombineerd met straatwijsheid, *timing* en empathie. Een andere jongerenwerker voegt toe: *“Jongeren leren op school rekenen, maar niet omgaan met emoties. En daar moet je ze ook in begeleiden.”* (Respondent 7).

Naast methodische begeleiding wordt sterk ingezet op preventie. Het gaat om vroegsignalering, het bespreekbaar maken van gedrag en het bieden van alternatieven. *Gaming*, sport en cultuur worden actief ingezet als middel om jongeren bij school te houden en hen positief te binden aan hun omgeving. Een jongerenwerker vertelt: *“Gaming is voor ons een ingang. Jongens komen daarop af. Dan heb je ze.”* (Respondent 5). Een andere jongerenwerker geeft een voorbeeld: *“In de sportzaal zie ik alles. Wie wordt buitengesloten? Wie duwt wie? Daar begint het signaleren.”* (Respondent 7).

Preventie werkt alleen als jongerenwerk structureel onderdeel is van de schoolcontext. Tijdelijkheid is hierbij een risicofactor, omdat het vertrouwen en de continuïteit ondermijnt. Dit werd ook door verschillende jongerenwerkers in de interviews bevestigd. Zij gaven aan dat wisselende inzet of tijdelijke projectfinanciering het opbouwen van duurzame relaties met jongeren en scholen bemoeilijkt. Zoals één van hen stelt: *“Je bent net een beetje bezig met relaties opbouwen en dan stopt het project of verandert de subsidie. Dan moet je weer opnieuw beginnen, dat werkt niet voor de jongeren.”* (Respondent 7). Een andere jongerenwerker merkt op: *“Structurele aanwezigheid is echt belangrijk. Als je er maar af en toe bent, vertrouwen ze je gewoon minder snel.”* (Respondent 4).

4.4 INTERPROFESSIONELE SAMENWERKING EN BELEIDSCONTEXT

Een stevig terugkerend thema is de samenwerking tussen jongerenwerkers en andere professionals. Jongerenwerkers opereren vaak als bruggenbouwers tussen verschillende domeinen: onderwijs, zorg, veiligheid en welzijn. Deze interprofessionele samenwerking is echter niet vanzelfsprekend. Een jongerenwerker vertelt: *“Sommige scholen denken nog steeds dat we komen om te spelen. Maar we zijn HBO’ers met een visie.”* (Respondent 7).

Deze uitspraak toont aan dat jongerenwerkers soms te maken hebben met onderwaardering of onbegrip. Toch wordt hun bijdrage steeds vaker erkend, zeker als zij via signaleringen of netwerkacties escalatie helpen voorkomen. De vertrouwenspositie die zij hebben bij jongeren, maakt dat zij vaak eerder op de hoogte zijn van spanningen, problematisch gedrag of hulpvragen dan het schoolteam.

Bronstein (2003) en Rijnders et al. (2021) onderstrepen dat gedeelde verantwoordelijkheid en duidelijke rolafspraken cruciaal zijn in multidisciplinaire teams. Jongerenwerkers zijn adviseurs van de straat én partners binnen de school. Wanneer dit erkend wordt, ontstaan vruchtbare samenwerkingen.

Een jongerenwerker benadrukt: *“De school heeft zicht op toetsen, wij op gedrag buiten school. Samen zie je het geheel.”* (Respondent 10).

Een goed voorbeeld van effectieve samenwerking tussen jongerenwerk en school komt uit de praktijk van een jongerenwerker: *“Op een school hadden we een leerling die steeds vaker afwezig was. De mentor dacht aan motivatieproblemen, maar ik wist dat er thuis iets speelde. Samen met de schoolmaatschappelijk werker hebben we een gesprek gevoerd met het gezin en een hulptraject opgezet. Binnen een paar weken was hij weer dagelijks op school.”* (Respondent 11).

Daarentegen benoemt een andere jongerenwerker een situatie waarin samenwerking moeizaam verliep: *“We wilden een meisje begeleiden dat met loverboy-problematiek kampte, maar de school wilde eerst 'bewijs'. Tegen de tijd dat ze actie wilden ondernemen, was ze al uit beeld. Dan faalt het systeem.”* (Respondent 4). Deze voorbeelden illustreren hoe doorslaggevend goede samenwerking kan zijn, maar ook hoe cruciaal het is dat jongerenwerkers serieus worden genomen als volwaardige partners. Op beleidsniveau blijkt jongerenwerk echter vaak afhankelijk van projectsubsidies en gemeentelijke keuzes. Hierdoor ontbreekt het soms aan structurele inbedding. Jongerenwerkers pleiten daarom voor meer vaste formules, waarbij jongerenwerk als integraal onderdeel van het schoolteam wordt gepositioneerd.

De samenwerking tussen jongerenwerk en scholen verloopt niet altijd vanzelfsprekend. Soms voelen scholen terughoudendheid, bijvoorbeeld uit angst dat ‘vuile was’ zichtbaar wordt voor externe partijen. Zoals een jongerenwerker toelicht: *“We kwamen later achter waarom scholen niet happig waren met de samenwerking met ons. Er komt nu een externe partij in die school. En dat vuile was wordt dan ook zichtbaar voor een externe partij.”* (Respondent 1).

Om echt effectief samen te kunnen werken, is draagvlak binnen de school essentieel. Jongerenwerkers benadrukken dat dit niet alleen vraagt om praktische ruimte, maar vooral om erkenning van het belang van hun werk door de hele schoolorganisatie. Zoals één van hen aangeeft, is het belangrijk dat de school zich ervan bewust is dat jongerenwerk een waardevolle bijdrage levert aan het schoolklimaat.

Dat vraagt om een breed gedragen cultuur van vertrouwen en samenwerking, niet alleen bij enkele personen, maar bij het hele schoolteam. Zoals een jongerenwerker het verwoordt: *“Die draagvlak moet bij iedereen zo zijn. Zodat ze het serieus nemen. Dat is een van de handvatten die ik zou willen bieden.”* (Respondent 8).

Jongerenwerkers weten in korte tijd vaak een sterke vertrouwensband op te bouwen met jongeren. Zoals een jongerenwerker treffend zegt: *“Hij vertelt ons in drie weken meer dan de leraren in een jaar hebben bereikt.”* (Respondent 4). Dat komt doordat jongerenwerkers dicht bij de leefwereld van jongeren staan en sneller signalen oppikken. Hun rol gaat echter verder dan alleen de jongeren zelf. Ze zien zichzelf ook als *“adviseurs van de straat”*, niet alleen voor jongeren, maar ook richting docenten. *“Wij hebben ook al sneller zicht op trends en ontwikkelingen. Maar ook bepaalde taal die de jongeren*

spreken." (Respondent 3). Deze kennis stelt hen in staat om docenten te ondersteunen, bijvoorbeeld door hen te leren signalen beter te herkennen. Voor structurele en duurzame oplossingen is die samenwerking essentieel. Jongerenwerkers pleiten daarom voor duidelijke plannen, zoals signaleringsplannen waarin concreet staat wat er speelt en hoe daarop te handelen. "Want je hebt ze dus ook nodig voor een duurzame oplossing. Die docenten en ouders. Die zou je eigenlijk handvatten moeten bieden." (Respondent 15). Dit sluit aan bij het pedagogische ideaal van scholen als opvoedgemeenschappen waarin brede samenwerking rondom jongeren wordt nagestreefd (Van Dijk et al., 2023)

4.5 DIVERSITEIT, GENDER EN ZICHTBAARHEID

Tot slot werd in de interviews veel aandacht besteed aan de samenstelling van jongerenwerkteams. Meerdere respondenten benoemen het gebrek aan vrouwelijke jongerenwerkers en de noodzaak om beter in te spelen op de behoeften van meiden. Een jongerenwerker verwoordt dit als volgt: *"Vroeger werd gedacht: we hebben mannen nodig, want het zijn jongens. Maar meiden zitten net zo goed in de knel."* (Respondent 8). Voor vrouwelijke jongerenwerkers brengt het werken met overwegend mannelijke groepen soms extra uitdagingen met zich mee. Een jongerenwerker geeft aan: *"Als je als vrouw tussen dertig jongens loopt, moet je stevig staan. Maar ik maak ze wel duidelijk: ik ben hier professioneel."* (Respondent 16). Een andere jongerenwerker vult aan: *"Er zijn situaties waar meiden echt een vrouw nodig hebben. Je merkt dat ze dan makkelijker praten."* (Respondent 17).

Diversiteit gaat echter niet alleen over gender. Ook cultuur, taal en gedeelde ervaring spelen een cruciale rol in het versterken van het vertrouwen tussen jongeren en jongerenwerkers. Jongerenwerkers die dezelfde culturele achtergrond hebben of dezelfde taal spreken als de jongeren met wie ze werken, bouwen vaak sneller een vertrouwensband op. Een jongerenwerker benadrukt het belang van culturele herkenning in het contact met jongeren: *"Als ik met een Marokkaanse jongen praat en ik kan een grapje maken in het Arabisch, dan zie je gelijk dat hij ontspant. Dan ben ik niet meer een hulpverlener, maar gewoon iemand die hem begrijpt."* (Respondent 2). Ook een andere jongerenwerker benadrukt dit: *"Ik zie vaak dat meiden uit de wijk sneller bij mij komen omdat ik eruitzie zoals zij, of dezelfde muziek luister. Ze zeggen: jij snapt me tenminste."* (Respondent 16).

Deze gedeelde referentiekaders maken jongerenwerkers niet alleen herkenbaar, maar ook toegankelijk. Ze functioneren als culturele vertalers die jongeren helpen navigeren tussen hun leefwereld en de institutionele wereld van school en hulpverlening. Hierdoor kunnen spanningen sneller worden gesignaleerd en besproken, en voelen jongeren zich gezien in wie ze zijn en waar ze vandaan komen. Ook culturele herkenning, taalvaardigheid en ervaringsdeskundigheid spelen een belangrijke rol. Jongerenwerkers die dezelfde straatcodes begrijpen of dezelfde achtergrond delen, worden sneller geaccepteerd en kunnen effectiever interveniëren. Een divers team zorgt dus niet alleen voor representatie, maar ook voor effectievere begeleiding waarbij authenticiteit ook zeer belangrijk is.

Authentiek zijn betekent niet alleen jezelf blijven, maar ook begrijpen hoe jongeren zich

uitdrukken, offline én online. Jongerenwerkers weten vaak precies hoe jongeren communiceren, welke woorden ze gebruiken, en zelfs welke *emoji's* of iconen een bepaalde betekenis hebben. Zoals een jongerenwerker uitlegt: *‘Ik blijf wel altijd mezelf. Maar ik begrijp de taal wel. Ik weet wat ze zeggen. Ik weet hoe ze communiceren. Ik weet wat voor icoontjes ze gebruiken. Dus dat moet je wel weten.’* (Respondent 15).

Dat betekent ook dat jongerenwerkers de online leefwereld van jongeren serieus nemen en kunnen interpreteren. Een jongerenwerker illustreert dit met een voorbeeld uit de praktijk: *‘Soms had ik ook iemand die iets deelde met een chocoladereepje. Dat is in dit geval hasj. Die had een koopaanbod.’* (Respondent 17). Uiteindelijk gaat het erom dat jongerenwerkers zowel echt als herkenbaar zijn in hun contact met jongeren. Een jongerenwerker benadrukt daarbij het belang van oprechtheid: *‘Jongeren voelen of je oprecht bent of niet. En dan gaan ze echt wel naar je toe komen. Dan rennen ze met open armen naar je toe.’* (Respondent 13). Die combinatie van echtheid en taalvaardigheid maakt dat jongeren zich veilig genoeg voelen om zich open te stellen.

Uit meerdere interviews blijkt ook dat jongerenwerk volgens respondenten niet voor iedereen is weggelegd. Hoewel opleiding en methodiek belangrijk zijn, benadrukken veel jongerenwerkers dat je bepaalde dingen “moet aanvoelen”. Het gaat daarbij om intuïtieve sensitiviteit: kunnen lezen wat er speelt in een groep, signalen oppikken zonder dat ze uitgesproken worden, en weten wanneer je aanwezig moet zijn of juist niet.

Respondenten omschrijven dit als een soort natuurlijke aanleg of “invoelend vermogen” dat niet aan te leren is via een cursus, maar eerder hoort bij wie je bent als mens. Jongeren voelen volgens hen feilloos aan of iemand écht om hen geeft, en dat vraagt oprechte betrokkenheid, geduld en zelfreflectie.

Eén jongerenwerker verwoordde het als volgt: *‘Je kan de methodes kennen, maar als je geen gevoel hebt voor jongeren of alleen werkt vanuit een functie, dan prikken ze daar doorheen. Ze voelen aan of jij het voor hen doet of voor jezelf.’* (Respondent 9). Dit wijst erop dat de effectiviteit van jongerenwerkers niet alleen afhankelijk is van training en structuur, maar ook van persoonlijke kenmerken zoals empathie, rust, flexibiliteit en emotionele intelligentie.

4.6 SAMENVATTEND

De resultaten van dit onderzoek tonen aan dat jongerenwerkers onder specifieke voorwaarden een betekenisvolle rol kunnen vervullen in het signaleren en voorkomen van veiligheidsproblematiek op scholen. Uit de interviews kwamen vijf bepalende factoren naar voren:

1. **Vertrouwen en binding:** Duurzame, laagdrempelige relatieopbouw blijkt essentieel voor het bespreekbaar maken van problematiek.
2. **Aansluiting bij de leefwereld:** Jongerenwerkers begrijpen de taal, codes en digitale signalen van jongeren, wat hun handelingsvermogen vergroot.
3. **Methodisch en preventief handelen:** Via gestructureerde werkwijzen (zoals ABCD en PBS) en inzet van sport, spel en digitale middelen signaleren zij vroegtijdig risicogedrag.
4. **Samenwerking binnen het schoolnetwerk:** Effectiviteit neemt toe bij nauwe samenwerking met scholen, ouders en hulpverlening, al ontbreekt soms een duidelijke rolinvulling of structurele verankering.
5. **Diversiteit en herkenbaarheid:** De aanwezigheid van vrouwelijke en cultureel diverse professionals draagt bij aan het vertrouwen en de toegankelijkheid voor jongeren.

Deze bevindingen illustreren dat de effectiviteit van jongerenwerkers berust op een combinatie van relationele, methodische en organisatorische factoren. In het volgende hoofdstuk worden deze inzichten vergeleken met de bestaande wetenschappelijke literatuur.

5.0 CONCLUSIE

Dit onderzoek richtte zich op de vraag welke factoren bijdragen aan een effectieve inzet van jongerenwerkers bij het signaleren en voorkomen van veiligheidsvraagstukken op Rotterdamse middelbare scholen, en waarom deze factoren van invloed zijn. Uit de bevindingen komt naar voren dat jongerenwerkers een unieke positie innemen binnen het schoolnetwerk, mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan.

Ten eerste blijkt vertrouwen en binding de kern te vormen van hun werkwijze. Jongerenwerkers investeren langdurig en zorgvuldig in het opbouwen van relaties met jongeren, vaak via informele interacties en buiten het zicht van formele instanties. Dit vertrouwen stelt hen in staat om vroegtijdig signalen van onveiligheid op te vangen en bespreekbaar te maken. Dit proces vraagt echter tijd, consistentie en doorzettingsvermogen; vertrouwen ontstaat niet vanzelf, maar moet herhaaldelijk worden opgebouwd.

Daarnaast is het van groot belang dat jongerenwerkers aansluiten bij de leefwereld van jongeren. Hun kennis van straatcultuur, sociale dynamieken en digitale communicatie maakt hen toegankelijk en begrijpelijk voor jongeren. Ze spreken dezelfde taal, herkennen codetaal en signalen, en kunnen inspelen op subtiele vormen van onveiligheid. Deze sociale en culturele nabijheid vergroot de kans dat jongeren zich openstellen en gevoelens of situaties van onveiligheid durven te delen.

Een ander belangrijk element is de verschuiving richting methodisch en preventief werken. Jongerenwerkers maken steeds vaker gebruik van gestructureerde werkwijzen zoals ABCD of PBS, en zetten sport, spel en digitale middelen in om gedragsontwikkeling te begeleiden en groepsdynamieken te beïnvloeden. Deze aanpak benadrukt dat jongerenwerk niet alleen draait om informele begeleiding, maar ook om professioneel en doelgericht handelen binnen een bredere pedagogische context.

Ook de samenwerking binnen het schoolnetwerk is cruciaal. Jongerenwerkers fungeren als brug tussen jongeren, schoolteams, ouders en hulpverleners. Wanneer er sprake is van duidelijke communicatie, gezamenlijke doelen en structurele inbedding, kunnen signalen effectief vertaald worden naar passende acties. In situaties waarin deze samenwerking ontbreekt of gefragmenteerd is, lopen jongerenwerkers tegen grenzen aan en worden hun signalen niet altijd serieus genomen. Tijdelijke financiering, onduidelijke taakafbakening en een gebrek aan erkenning vormen hierin belangrijke belemmeringen.

Tot slot speelt diversiteit binnen jongerenwerkteams een belangrijke rol. De aanwezigheid van vrouwelijke jongerenwerkers en professionals met diverse culturele achtergronden verhoogt de herkenbaarheid voor jongeren. Jongeren voelen zich vaker op hun gemak bij mensen die hun taal spreken, hun achtergrond begrijpen en hun wereld aanvoelen. Deze representatie versterkt het vertrouwen en vergroot de effectiviteit van het jongerenwerk.

De kracht van jongerenwerkers ligt dus in hun vermogen om nabijheid en professionaliteit te combineren. Juist doordat zij aanwezig zijn in de leefwereld van jongeren en tegelijkertijd doelgericht en methodisch te werk gaan, zijn zij in staat signalen van onveiligheid op te vangen die voor anderen onzichtbaar blijven. Wanneer jongerenwerkers structureel zijn ingebed in het schoolnetwerk, duidelijke samenwerkingsafspraken bestaan en er ruimte is voor diversiteit binnen teams, kunnen zij een essentiële rol vervullen in het versterken van veiligheid op school. Hun bijdrage is niet aanvullend, maar fundamenteel voor een preventieve, verbindende en integrale aanpak van veiligheidsvraagstukken binnen het voortgezet onderwijs.

5.1 DISCUSSIE

Een belangrijk doel van dit onderzoek was om eerder geïdentificeerde mechanismen rond jongerenwerk in het onderwijs verder te concretiseren. Veel literatuur benoemt in algemene termen het belang van vertrouwen, nabijheid en preventie (Rijnders et al., 2021; Rumping et al., 2017; Sonneveld, 2022), maar laat vaak open hoe deze processen er in de praktijk precies uitzien. Dit onderzoek bevestigt het belang van die elementen, maar levert ook nieuwe inzichten. Zo blijkt bijvoorbeeld dat de rol van jongerenwerkers in de digitale leefwereld van jongeren, zoals via sociale media, nauwelijks is beschreven in bestaande studies, terwijl deze in de praktijk cruciaal blijkt voor signalering en het opbouwen van vertrouwen. Via sociale media houden zij niet alleen contact, maar signaleren zij ook online spanningen, groepsdruk of risicogedrag.

Daarnaast maakt dit onderzoek zichtbaar hoe jongerenwerkers balanceren tussen verschillende loyaliteiten, aan jongeren, aan schoolstructuren, en aan hun eigen beroepsnormen. Deze dubbelpositie komt in de literatuur wel terug in bredere discussies over rolspanningen in pedagogisch werk (Banks, 1999; Baldrige, 2014), maar is zelden zo concreet uitgewerkt in relatie tot jongerenwerk in de schoolcontext. Door deze spanningsvelden te beschrijven vanuit het perspectief van jongerenwerkers zelf, draagt dit onderzoek bij aan het verdiepen van het begrip van hun positie binnen het onderwijs. Waar de literatuur vaak spreekt over jongerenwerk in termen van *outreach* of preventie, laat dit onderzoek juist zien hoe complex de dagelijkse praktijk is waarin jongerenwerkers moeten schakelen tussen verschillende loyaliteiten en verantwoordelijkheden.

Ook de tijdsintensieve en relationele aard van vertrouwensopbouw, iets dat al eerder door Azough (2017) wordt verondersteld maar weinig wordt uitgewerkt, wordt in dit onderzoek gedetailleerd beschreven. Daarmee draagt dit onderzoek bij aan meer inzicht in de voorwaarden van effectief jongerenwerk, zoals de tijdsinvestering en relationele arbeid die nodig zijn voor duurzame vertrouwensopbouw binnen de schoolcontext. Jongerenwerkers geven aan dat het opbouwen van een duurzame band met jongeren alleen mogelijk is door consistente aanwezigheid, geduld, en het investeren van tijd en energie. Deze relationele arbeid, die vaak buiten het zicht van formele instanties plaatsvindt, blijkt de noodzakelijke basis voor zowel signalering als preventie.

De wetenschappelijke relevantie van dit onderzoek ligt in de concretisering van processen die in eerdere literatuur slechts algemeen werden beschreven. Door het expliciet maken van *hoe* vertrouwen wordt opgebouwd, *hoe* digitale signalering werkt, en *hoe* jongerenwerkers hun dubbelrol beleven, wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan het begrip van jongerenwerk in de schoolcontext.

De maatschappelijke relevantie ligt in de aanbeveling om jongerenwerk structureel te verankeren binnen het onderwijs. Tijdelijkheid, versnippering en een gebrek aan erkenning ondermijnen hun effectiviteit. Duurzame samenwerking, heldere taakafbakening, en waardering voor relationele kwaliteit zijn noodzakelijke voorwaarden voor een veilige schoolomgeving waarin jongeren zich gezien, gehoord en

5.2 BEPERKINGEN EN SUGGESTIES VOOR VERVOLGONDERZOEK

Bij het opstellen van de steekproef is geprobeerd om een gevarieerd beeld te krijgen van jongerenwerkers in Rotterdamse middelbare scholen, zowel qua organisatie, wijkcontext, gender, leeftijd, culturele achtergrond en werkervaring. Op al deze punten is een gevarieerde steekproef bereikt, alleen kan er kritisch gereflecteerd worden in hoeverre het wervingsproces invloed heeft gehad op de representativiteit. Respondenten zijn vooral geworven via sociale media en gerichte benadering van organisaties, wat kan leiden tot selectie van vooral goed gepositioneerde of actieve jongerenwerkers. Hierdoor is het mogelijk dat meer kritische of marginaal gepositioneerde perspectieven onderbelicht blijven.

Bovendien zijn de ervaringen van jongerenwerkers geïnterpreteerd vanuit hun eigen perspectief. Er zijn geen triangulerende datapunten gebruikt, zoals observaties of interviews met schoolmedewerkers of jongeren. Dit beperkt het zicht op hoe hun werk daadwerkelijk wordt ervaren door anderen in het veld, en vormt daarmee een aandachtspunt voor vervolgonderzoek. Tegelijkertijd biedt deze keuze juist ruimte voor een verdiepend en praktijkgericht inzicht in hoe jongerenwerkers zelf betekenis geven aan hun handelen in de context van schoolveiligheid.

Daarnaast is de studie gebaseerd op diepte-interviews met jongerenwerkers; andere perspectieven, zoals die van schoolprofessionals, jongeren of ouders, zijn buiten beschouwing gebleven. Toekomstig onderzoek zou deze perspectieven kunnen meenemen om het beeld te verbreden en te verdiepen. Ook richtte dit onderzoek zich op jongerenwerk binnen de context van Rotterdamse middelbare scholen. De bevindingen kunnen mogelijk minder direct generaliseerbaar zijn naar andere stedelijke of landelijke contexten. Vergelijkend onderzoek tussen verschillende regio's zou interessante aanvullende inzichten kunnen opleveren.

Verder is vooral gekeken naar werkzame factoren op het niveau van de dagelijkse praktijk. Vervolgonderzoek zou meer aandacht kunnen besteden aan de organisatorische en beleidsmatige randvoorwaarden die nodig zijn om jongerenwerk duurzaam en effectief in te bedden binnen het onderwijs. Ook de langetermijneffecten van jongerenwerk op uitkomsten als schoolveiligheid, welzijn

en schoolloopbanen verdienen verdere wetenschappelijke aandacht.

Een centrale vraag hierbij is hoe jongerenwerkers hun brugfunctie tussen jongeren en school duurzaam en professioneel kunnen blijven vervullen binnen complexe schoolomgevingen, zonder dat het informele en relationele karakter van hun werk verloren gaat.

5.3 AANBEVELINGEN

Op basis van deze inzichten volgen de volgende aanbevelingen voor beleid en praktijk:

- **Structurele inbedding en duurzame financiering** van jongerenwerk in schoolteams en gemeentelijk beleid, zodat jongerenwerkers de tijd en ruimte krijgen om vertrouwensrelaties op te bouwen en effectief te signaleren.
- **Professionele erkenning** van jongerenwerkers als volwaardige partners binnen het onderwijs- en zorgdomein, met duidelijke positionering in samenwerkingsstructuren.
- **Training en deskundigheidsbevordering** voor schoolteams, gericht op thema's als straatcultuur, vertrouwensopbouw en signalering van risico's, in samenwerking met jongerenwerkers.
- **Investeren in diversiteit** binnen jongerenwerkteams, om beter aan te sluiten bij de brede en uiteenlopende belevingswerelden van jongeren.
- **Ontwikkelen van richtlijnen** voor online signalering en *outreach* in het jongerenwerk, inclusief aandacht voor ethiek en privacywetgeving.
- **Monitoren en evalueren** van de langetermijneffecten van jongerenwerk op veiligheid, welzijn en schoolloopbanen, om meer inzicht te verkrijgen in de structurele impact.

Met deze aanbevelingen kan jongerenwerk verder worden versterkt en effectiever worden ingezet als waardevolle schakel in het bevorderen van een veilige, inclusieve en kansrijke schoolomgeving voor alle jongeren. Wanneer jongerenwerkers duurzaam worden ingebed in het onderwijs, kunnen zij hun unieke bijdrage aan preventie, verbinding en *empowerment* van jongeren ten volle realiseren.

Tot slot laat dit onderzoek dus zien dat de kracht van jongerenwerkers binnen het onderwijs ligt in hun vermogen om duurzame relaties op te bouwen met jongeren, gebaseerd op nabijheid, herkenbaarheid en wederzijds vertrouwen. Waar literatuur vaak abstract verwijst naar het belang van vertrouwen en samenwerking, laat dit onderzoek concreet zien *hoe* dat proces in de praktijk verloopt.

Dit inzicht is relevant voor zowel de wetenschap als de praktijk. Wetenschappelijk draagt het bij aan een beter begrip van relationele en methodische processen binnen jongerenwerk op school. Voor beleidsmakers en schoolorganisaties betekent het dat de effectiviteit van jongerenwerkers afhankelijk is van structurele randvoorwaarden zoals continuïteit, positionering en duidelijke samenwerking. Alleen dan kunnen jongerenwerkers hun verbindende rol tussen systeem- en leefwereld op duurzame wijze vervullen.

REFERENTIES

- Atkinson, R., & Flint, J. (2004). Snowball sampling. In M. S. Lewis-Beck, A. Bryman, & T. F. Liao (Eds.), *The SAGE encyclopedia of social science research methods* (pp. 1044–1045). SAGE.
<https://doi.org/10.4135/9781412950589>
- Azough, N. (2017). *Weerbare jongeren, weerbare professionals*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
<https://www.socialestabiliteit.nl/publicaties/rapporten/2017/06/01/rapportweerbare-jongeren-weerbare-professionals>
- Baarda, D. B., & Van der Hulst, M. (2017). *Basisboek kwalitatief onderzoek: Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek* (6e ed.). Noordhoff Uitgevers.
- Babbie, E. (2020). *The practice of social research* (15th ed.). Cengage Learning.
- Baldrige, B. J. (2014). Reclaiming the deficit: A Black feminist perspective on education and the “achievement gap.” *American Educational Research Journal*, 51(3), 440–472.
<https://doi.org/10.3102/0002831214532514>
- Banks, S. (Ed.). (1999). *Ethical issues in youth work*. Routledge.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101.
- Bronstein, L. R. (2003). A model for interdisciplinary collaboration. *Social Work*, 48(3), 297–306.
<https://doi.org/10.1093/sw/48.3.297>
- Bryman, A. (2008). Of methods and methodology. *Qualitative Research in Organizations and Management*, 3(2), 159–168.
- Burns, T., & Köster, F. (Eds.). (2016). *Governing education in a complex world*. Educational Research and Innovation. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264255364-en>
- Cooper, T. (2018). Defining youth work: Exploring boundaries, continuity and diversity of youth work practice. In P. Alldred, F. Cullen, K. Edwards, & D. Fusco (Eds.), *The SAGE handbook of youth work practice* (pp. 3–17). SAGE Publications.
- De Baat, M., Messing, C., & Prins, D. (2014). *Wat werkt bij schoolverzuim en vroegtijdig schoolverlaten?* Nederlands Jeugdinstituut. <https://www.nji.nl/schoolaanwezigheid-en-schoolverzuim/wat-werkt>
- De St Croix, T. (2017). Youth work, performativity and the new youth impact agenda: getting paid for numbers? *Journal of Education Policy*, 33(3), 414–438. <https://doi.org/10.1080/02680939.2017.1372637>
- DiCicco-Bloom, B., & Crabtree, B. F. (2006). The qualitative research interview. *Medical Education*, 40(4), 314–321.
- El Hadioui, I. (2011). *Hoe de straat de school binnendringt* [Internal publication]. APS.
<https://monicaheikoop.wordpress.com/wp-content/uploads/2013/01/el-hadioui-i-2011-hoe-de>

- Fereday, J., & Muir-Cochrane, E. (2006). Demonstrating rigor using thematic analysis: A hybrid approach of inductive and deductive coding and theme development. *International Journal of Qualitative Methods*, 5(1), 80–92.
- Glaser, B. G. (1965). The constant comparative method of qualitative analysis. *Social Problems*, 12(4), 436–445.
- Glaser, B. G. (1992). *Emergence vs. forcing: Basics of grounded theory analysis*. Sociology Press.
- Glaser, B. G., & Strauss, A. L. (1967). *The discovery of grounded theory: Strategies for qualitative research*. Aldine.
- Hennink, M., Hutter, I., & Bailey, A. (2020). *Qualitative research methods*. Sage.
- Israel, M., & Hay, I. (2006). *Research ethics for social scientists: Between ethical conduct and regulatory compliance*. Sage.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *InterViews: Learning the craft of qualitative research interviewing*. Sage Publications.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Sage Publications.
- Lipsky, M. (1980). *Street-level bureaucracy: Dilemmas of the individual in public services*. Russell Sage Foundation.
- Lub, V., & De Leeuw, T. (2015). *Veiligheidsbeleving in Rotterdam*. Rotterdam.
<https://rotterdamdesk.eur.nl/files/veiligheidsbeleving%20in%20Rotterdam.pdf>
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods*. Sage Publications.
- Rijnders, J., Manders, W., & Metz, J. (2021). Werkzame elementen en randvoorwaarden in de samenwerking tussen jongerenwerk en scholen voor voortgezet onderwijs. *Journal of Social Intervention: Theory and Practice*, 30(3), 17–36. <https://doi.org/10.54431/jsi.661>
- Rotterdam Rekenkamer. (2022). *Onderzoek naar effecten van jongerenwerk: Meer waarde voor jongeren*. Rotterdam Rekenkamer. <https://rekenkamer.rotterdam.nl/wp-content/uploads/2022/10/R.O.20.03-meer-waarde-voor-jongeren.pdf>
- Rumping, S., Metz, J., Awad, S., Nijland, E., Manders, W., Todorovic, D., Sonneveld, J., & Schaap, R. (2017). *Groepswerk. Onderzoek naar Groepswerk als generieke methodiek van het grootstedelijk jong*. Hogeschool van Amsterdam.
https://www.hva.nl/binaries/content/assets/subsites/kc-mr/publicaties/youthspot/groepswerk_versie2_def.pdf
- Sarti, A., Manders, W., & Metz, J. (2019). Voortgezet onderwijs en jongerenwerk: Partners in het versterken van schoolcarrières van jongeren. *Jeugdbeleid*, 13(2), 83–91.
<https://doi.org/10.1007/s12451-019-00200-3>
- Sonneveld, J. J. J. (2022). *Growth opportunities in professional youth work: Contribution of a multi-methodic approach on the personal development and social participation of socially vulnerable youngsters*. Ipskamp Printing.

- Tonkens, E. (2008). *Mondige burgers, getemde professionals: Marktwerking en professionaliteit in het publieke domein*. Van Genneep.
- Van Dijk, T., Koetsenruijter, R., Sieckelinck, S., Manders, W., & Sonneveld, J. (2023). *Twee jaar jongerenwerk op Amsterdamse scholen: Een onderzoek naar implementatie, doelrealisatie en versterking*. Youth Spot / Hogeschool van Amsterdam.
https://www.hva.nl/binaries/content/assets/subsites/kc-mr/lectoraat-ys/eindrapportage_bv150223-2_rkss.pdf
- Veldboer, L., Engbersen, R., Hooghiemstra, E., Jansen, J., Koeter, L., Repetur, L., Rözer, J., & Sprinkhuizen, A. (Red.). (2022). *Lexicon nabijheid en sociaal werk (versie 2.0)*. Movisie & Werkplaatsen Sociaal Domein.
https://research.vu.nl/ws/portalfiles/portal/256224253/Lexicon_nabijheid_en_sociaal_werk_2.0_1_.pdf/

TOPICLIJST

1. Introductie en eerste ervaringen

- Kun je vertellen over je werk als jongerenwerker op school? Hoe ben je hierin terechtgekomen?
- Hoe ziet een typische werkdag eruit?
- Welke rol speel jij in het dagelijks schoolleven?

2. Ervaringen met veiligheidsproblemen

- Wat versta jij onder veiligheidsproblemen op school?
- Kun je een situatie beschrijven waarin je te maken had met een veiligheidsprobleem? Wat gebeurde er en hoe werd dit aangepakt?
- Waar zie jij dat het goed gaat? Wanneer lukt het om een situatie positief te beïnvloeden?
- Zijn er ook momenten geweest waarop het misging? Wat was daar de oorzaak van?

3. Signaleren en preventie

- Hoe merk je op dat er iets speelt bij jongeren? Wat zijn signalen waarop je let?
- Wat helpt om vroegtijdig problemen te herkennen?
- Stel je voor: een leerling trekt zich steeds meer terug en reageert anders dan normaal. Hoe zou jij dit benaderen?

4. Interventies en samenwerking

- Wat doe je als je merkt dat een jongere in de problemen zit?
- Welke samenwerkingen zijn voor jou belangrijk om effectief te kunnen werken? (Bijv. docenten, ouders, politie, maatschappelijk werk)
- Kun je een voorbeeld geven van een samenwerking die goed werkte? Wat maakte dat het succesvol was?
- En een samenwerking die minder goed verliep? Wat zou daarin verbeterd kunnen worden?

5. Vertrouwensband met jongeren

- Hoe bouw je een vertrouwensrelatie op met jongeren?
- Wat helpt om jongeren echt aan het praten te krijgen?
- Wat maakt dat sommige jongeren minder open zijn? Hoe ga je daarmee om?

- (Na eigen input) In de literatuur wordt de vertrouwensband als cruciaal gezien. Hoe kijk jij daartegenaan?

6. Succesfactoren en uitdagingen

- Wat zie jij als een succesvolle interventie? Wanneer merk je dat je impact hebt gehad?
- Welke barrières of uitdagingen kom je tegen in je werk?
- Wat maakt dat sommige methoden niet goed werken? Heb je voorbeelden?
- Hoe beïnvloeden schoolbeleid en externe factoren jouw werk?

7. Casussen en dilemma's

- Ik wil een paar situaties schetsen. Hoe zou jij hiermee omgaan?
- Een leerling vertelt je iets in vertrouwen, maar het gaat over een ernstig probleem. Wat doe je?
- Er is een conflict tussen jongeren waarbij geweld dreigt. Hoe zou jij ingrijpen?
- Een docent ziet jou vooral als 'maatje' voor leerlingen en niet als professional. Hoe reageer je?

8. Reflectie en toekomstperspectief

- Als je terugkijkt op je werk, wat had je graag eerder geweten?
- Stel, je was in mijn positie en moest een advies schrijven over jongerenwerk op school. Wat zou jij adviseren?
- Wat zou je willen veranderen aan hoe jongerenwerk nu binnen scholen wordt ingezet?

Bijlage 2

CODEBOOM

In het kader van deze studie is een thematische analyse uitgevoerd op basis van gecodeerde diepte-interviews met jongerenwerkers in Rotterdam. De analyse werd ondersteund door het programma ATLAS.ti. De volgende hoofdthema's en onderliggende codes kwamen naar voren:

1. VERTROUWEN EN BINDING

- Binding
- Vertrouwen
- Grote broer
- Herkenbaarheid
- Transparantie

2. AANSLUITING BIJ LEEFWERELD

- Leefwereld aansluiten
- Socials

3. METHODISCH WERKEN

- Methode
- Voorkomen

4. SAMENWERKING EN POSITIONERING

- Samenwerking
- Gemeente beleid
- Toekomst

5. GENDER-SENSITIVITEIT EN TEAMDIVERSITEIT

- Vrouwelijke collega's
- Diversiteit

CHECKLIST ETHICAL AND PRIVACY ASPECTS OF RESEARCH

INSTRUCTION

This checklist should be completed for every research study that is conducted at the Department of Public Administration and Sociology (DPAS). This checklist should be completed *before* commencing with data collection or approaching participants. Students can complete this checklist with help of their supervisor.

This checklist is a mandatory part of the empirical master's thesis and has to be uploaded along with the research proposal.

The guideline for ethical aspects of research of the Dutch Sociological Association (NSV) can be found on their website (http://www.nsv-sociologie.nl/?page_id=17). If you have doubts about ethical or privacy aspects of your research study, discuss and resolve the matter with your EUR supervisor. If needed and if advised to do so by your supervisor, you can also consult Dr. Bonnie French, coordinator of the Sociology Master's Thesis program.

PART I: GENERAL INFORMATION

Project title: Master scriptie: werkende factoren voor het werk van jongerenwerkers

Name, email of student: Chaimae Fadis, 624126, 624126cf@eur.nl

Name, email of supervisor: Will Tiemeijer, tiemeijer@essb.eur.nl

Start date and duration: 23 maart 2025

Is the research study conducted within DPAS YES

If 'NO': at or for what institute or organization will the study be conducted?
(e.g. internship organization)

PART II: HUMAN SUBJECTS

1. Does your research involve human participants. YES

If 'NO': skip to part V.

If 'YES': does the study involve medical or physical research? NO

Research that falls under the Medical Research Involving Human Subjects Act ([WMO](#)) must first be submitted to [an accredited medical research ethics committee](#) or the Central Committee on Research Involving Human Subjects ([CCMO](#)).

2. Does your research involve field observations without manipulations
that will not involve identification of participants. NO

If 'YES': skip to part IV.

3. Research involving completely anonymous data files (secondary
data that has been anonymized by someone else). NO

If 'YES': skip to part IV.

PART III: PARTICIPANTS

1. Will information about the nature of the study and about what participants can expect during the study be withheld from them? NO
2. Will any of the participants not be asked for verbal or written 'informed consent,' whereby they agree to participate in the study? NO
3. Will information about the possibility to discontinue the participation at any time be withheld from participants? NO
4. Will the study involve actively deceiving the participants? NO
Note: almost all research studies involve some kind of deception of participants. Try to think about what types of deception are ethical or non-ethical (e.g. purpose of the study is not told, coercion is exerted on participants, giving participants the feeling that they harm other people by making certain decisions, etc.).
5. Does the study involve the risk of causing psychological stress or negative emotions beyond those normally encountered by participants? NO
6. Will information be collected about special categories of data, as defined by the GDPR (e.g. racial or ethnic origin, political opinions, religious or philosophical beliefs, trade union membership, genetic data, biometric data for the purpose of uniquely identifying a person, data concerning mental or physical health, data concerning a person's sex life or sexual orientation)? NO
7. Will the study involve the participation of minors (<18 years old) or other groups that cannot give consent? NO
8. Is the health and/or safety of participants at risk during the study? NO
9. Can participants be identified by the study results or can the confidentiality of the participants' identity not be ensured? NO
10. Are there any other possible ethical issues with regard to this study? NO

If you have answered 'YES' to any of the previous questions, please indicate below why this issue is unavoidable in this study.

n.v.t.

What safeguards are taken to relieve possible adverse consequences of these issues (e.g., informing participants about the study afterwards, extra safety regulations, etc.).

Er wordt voorafgaand aan het onderzoek geïnformeerd over de studie en deelnemers kunnen op elk moment hun deelname beëindigen. Er zijn geen schadelijke of onethische praktijken betrokken.

Are there any unintended circumstances in the study that can cause harm or have negative (emotional) consequences to the participants? Indicate what possible circumstances this could be.

Er worden geen onbedoelde schadelijke gevolgen verwacht, omdat het onderzoek geen manipulatie, medische risico's of gevoelige gegevens betreft.

Please attach your informed consent form in Appendix I, if applicable.

Continue to part IV.

PART IV: SAMPLE

Where will you collect or obtain your data?

Gegevens worden verzameld via interviews met jongerenwerkers in Nederland.

Note: indicate for separate data sources.

What is the (anticipated) size of your sample?

17 personen

Note: indicate for separate data sources.

What is the size of the population from which you will sample?

Deze populatie bestaat uit jongerenwerkers in verschillende regio's van Rotterdam, met een focus op degenen die werkzaam zijn op scholen.

Note: indicate for separate data sources.

Continue to part V.

Part V: Data storage and backup

Where and when will you store your data in the short term, after acquisition?

De gegevens worden veilig opgeslagen in een cloud-gebaseerde database (bijv. Google Drive of gelijkwaardig) met beperkte toegang voor het onderzoeksteam.

Note: indicate for separate data sources, for instance for paper-and pencil test data, and for digital data files.

Who is responsible for the immediate day-to-day management, storage and backup of the data arising from your research?

De student (Chaimae Fadis) is verantwoordelijk voor het beheer, de opslag en de back-up van de gegevens.

How (frequently) will you back-up your research data for short-term data security?

De gegevens worden aan het einde van elke week geback-upt, zodat er altijd een veilige kopie van alle bestanden beschikbaar is.

In case of collecting personal data how will you anonymize the data?

Persoonlijke identificerende informatie (zoals namen) wordt vervangen door pseudoniemen en gescheiden van de rest van de gegevens. De sleutel voor de pseudoniemen wordt in een apart bestand bewaard en veilig opgeslagen

.Note: It is advisable to keep directly identifying personal details separated from the rest of the data. Personal details are then replaced by a key/ code. Only the code is part of the database with data and the list of respondents/research subjects is kept separate.

PART VI: SIGNATURE

Please note that it is your responsibility to follow the ethical guidelines in the conduct of your study. This includes providing information to participants about the study and ensuring confidentiality in storage and use of personal data. Treat participants respectfully, be on time at appointments, call participants when they have signed up for your study and fulfil promises made to participants.

Furthermore, it is your responsibility that data are authentic, of high quality and properly stored. The principle is always that the supervisor (or strictly speaking the Erasmus University Rotterdam) remains owner of the data, and that the student should therefore hand over all data to the supervisor.

Hereby I declare that the study will be conducted in accordance with the ethical guidelines of the Department of Public Administration and Sociology at Erasmus University Rotterdam. I have answered the questions truthfully.

Name student: Chaimae Fadis

Name (EUR) supervisor: Will Tiemeijer

Date: 21-03-2025

Date: 21-03-2025

APPENDIX I: Informed Consent Form (if applicable)

Informatieblad voor onderzoek jongerenwerkers

Onder begeleiding van Will Tiemeijer onderzoekt masterstudente Chaimae Fadis van de Erasmus Universiteit Rotterdam [2025] de werkende factoren van jongerenwerkers bij het voorkomen en signaleren van veiligheidsvraagstukken op middelbare scholen in Rotterdam. Dit onderzoek wordt gebruikt voor het afronden van de master Grootstedelijke Vraagstukken en Beleid. Met behulp van uw deelname kan dit onderzoek worden gerealiseerd.

Waarom dit onderzoek? Met dit onderzoek wil studente Chaimae Fadis van de Erasmus Universiteit Rotterdam nagaan wat de werkende factoren zijn van jongerenwerkers bij het voorkomen en signaleren van veiligheidsvraagstukken op middelbare scholen in Rotterdam.

Verloop U neemt deel aan een onderzoek waarbij we informatie zullen vergaren door:

- U te interviewen en het gesprek op te nemen via audio-opname. Er wordt een transcript uitgewerkt van het interview

Vertrouwelijkheid Wij doen er alles aan uw privacy zo goed mogelijk te beschermen. Naast de student zal alleen de scriptiebegeleider toegang krijgen tot alle door u verstrekte gegevens.

Er wordt op geen enkele wijze vertrouwelijke informatie of persoonsgegevens van of over u naar buiten gebracht, waardoor iemand u zal kunnen herkennen.

In het onderzoek wordt u aangeduid met een verzonden naam of nummer (pseudoniem).

Vrijwilligheid U hoeft geen vragen te beantwoorden die u niet wilt beantwoorden. Uw deelname is vrijwillig en u kunt stoppen wanneer u wilt.

Als u tijdens het onderzoek besluit om uw medewerking te staken, zullen de gegevens die u reeds hebt verstrekt tot het moment van intrekking van de toestemming in het onderzoek gebruikt worden.

Wilt u stoppen met dit onderzoek? Neem dan contact op met Chaimae Fadis via 624126cf@eur.nl.

Dataopslag In het onderzoek zullen anonieme gegevens of pseudoniemen worden gebruikt. De verzamelde data worden beveiligd opgeslagen.

De onderzoeksgegevens worden bewaard voor een periode van maximaal 2 jaar. Uiterlijk na het verstrijken van deze termijn zullen de gegevens worden verwijderd.

Indienen van een vraag of klacht Indien u specifieke vragen heeft over hoe er met uw persoonsgegevens wordt omgegaan, kunt u deze stellen aan Chaimae Fadis via 624126cf@eur.nl. U kunt daarnaast een klacht indienen bij de Autoriteit Persoonsgegevens indien u vermoedt dat uw gegevens verkeerd zijn verwerkt.

Door dit toestemmingsformulier te ondertekenen erken ik het volgende [includeer alleen de categorieën die van toepassing zijn]

	JA	NEE
1 Ik ben voldoende geïnformeerd over het onderzoek. Ik heb het informatieblad gelezen en heb daarna de mogelijkheid gehad vragen te kunnen stellen. Deze vragen zijn voldoende beantwoord en ik heb voldoende tijd gehad om over mijn deelname te beslissen.	☐	☐
2 Ik neem vrijwillig deel aan dit onderzoek. Het is mij duidelijk dat ik deelname aan het onderzoek op elk moment, zonder opgaaf van reden, kan beëindigen. Ik hoef een vraag niet te beantwoorden als ik dat niet wil.	☐	☐
Voor deelname aan het onderzoek is het bovendien nodig dat u voor verschillende onderdelen specifiek toestemming geeft.		
3 Ik geef toestemming om de gegevens die tijdens dit onderzoek over mij worden verzameld te verwerken zoals is uitgelegd in het bijgevoegde informatieblad.	☐	☐
4 Ik geef toestemming om tijdens het gesprek geluid-opnames te maken en mijn antwoorden uit te werken in een transcript.	☐	☐
5 Ik geef toestemming om mijn antwoorden te gebruiken voor gepseudonimiseerde quotes in de verslaglegging van het onderzoek.	☐	☐

Naam deelnemer:

Naam student:

Handtekening:

Handtekening:

Datum:

Datum: